

POEZIJA

Iztok Osojnik

Severne elegije

KAZIMIERZ

V globoki notranjosti se zidovi geta s
prašnimi sencami dotikajo zasanjanih oči.

Vonj starega mesta, razpokana
ulica, ki se seseda pod traktorjem.

Pozabljeni delavci,
ki ne vejo,
da je sobota,
ko na križišču žagajo asfalt.

Smrad izpuha se meša z mojo
dušo v kemiji budnosti,
v njenih predobličnih strunah,
med poetično umazanijo reke,
nepesniškimi golobi in
ostro odkritosrčnostjo,
dotikajočo se srca kot žensko
stegno, kot pomlad,
kot ulica po dežju.

Ali kakor Nietzschejeva misel,
v trenutku visokega navdiha
in radostne nesramnosti.

Hoditi po starih trgih
s pljuči, polnimi oktobrske svetlobe,
v prazni belini pogleda,
v barvah duše, široke do Visle.

Pavlinci v belih kutah kot groteskna
preteklost pomešani med svate v
poročni povorki. Nekaj pijanih
mulcev, vrtinec spominov in
prebranih pesmi,
ki udarjajo kot kolesa vlaka ob tire,
ponavljajoč tisti stari spomin
na čas in kraj, ki sta bila,
ki ju ni več.

Zaviti iz ene ulice v drugo,
grbasto svetlikajoč zlizan granit,
umazana, preperela opeka
v ukrivljenih zidovih,
nepoetična tesnoba malih ljudi
in malih usod, ki so stopili
v zgodovino kot velike žrtve.
Toda danes me človekova licemernost
ne gane, ne zapelje me v
lažni patos nečesa,
kar ostaja zaprto v bolečino pri sebi.

Pogled ameriškega Žida,
ki širokoustno in vsiljivo pije

poceni kavo
na starem židovskem trgu, češ ...

Pomenljivo nesorazmerje med majhnostjo
sinagog in tesnobno ogromnostjo
samostanskih cerkva avguštink in
bolno blelih pavlincev.

Biti blizu, vstopiti, biti skrpan iz delčkov
kakor srednja Evropa, nesorazmerna, divja,
v času razpotegnjena kot zveržena luna,
sentimentalna in popikana z zapuščenimi
dvorišči in koprivami.
Z narodi, ki so se razrasli kot sneg,
in z narodi, ki so kot sneg izginili.

A biti samo človek je tukaj premalo,
pogledi zorijo onkraj moči govorice
in od tam drhtijo v dosegu znanja.
Prebiti se do teh mrež, potem pa nadaljevati.
Brez pretiranega zanosa nadaljevati
vzdolž brzic in vozlov
in z namrščenimi očmi
objeti to goloto in tišino,
do pasu v ovinku reke,
negiben v globoki bližini.

In ulice spet videti na samem začetku
spomina, na prvi niti dolgega
tkanja, na prvem temelju jutrišnjega templja,
čudeč se na obeh straneh:

na strani človekovih grozodejstev
in na strani njegove prenikavosti.

V BLIŽINI

V veliki bližini – do sem
 namreč pridemo in bliže ne –
 je zrak očitno redek.
 Oblike so izparele in neumestno je
 pričakovati, da se to dvoje vsakomur pokrije:
*Pogled notranjosti in ustrezna
 formula medčloveškega dogovora.*
 Bog je vedno odsoten v človeških
 pogovorih. In tudi nasploh.
 Toda to mislečega, ki se veseli
 napornih idej, ne zanima več.
 Obdan s čredami molčečih srn,
 s krvavimi ozvezdji in z občo ostrino
 samote se kot srednjeveški alkimist
 osredotoča na neobstoječi preostanek.
 In vendar obstaja. Kot odločilna zaloga,
 iz katere je mogoče zajeti vedno
 globlje in stopiti še za korak
 bliže v neskončnem približevanju.
 To niso koraki, ampak skoki,
 kot kadar se sesedejo tla,
 praznina pa, saj, kaj še ostane,
 če ne praznina in besede,
 ki jih klešemo iz nje,
 prasketajoče od vlage in duha.
 Raztopljenega v svojo lastno notranjost,
 odprtega v temni luči, ki šele zunaj,
 na lupini, s hrbtom žari v modrini.
 Lajež živali, ki odmeva čez temno mesto
 v predfilozofičnem drhtenju biti.
 Vztrajati z mislijo na robu in biti
 poleg, ko komaj opazno zadržti notranji
 plamen, zdržati bitje odprto in

biti navzoč po svoji volji,
 po svoji odžejanosti,
 po svoji razvadi.
 Oči kot ostri sovini pogledi,
 zgoščene v nesramni odkritosrčnosti:
 rep misli se vedno vleče za nami.
 Že takrat se je vlekel,
 ko sem nevzgojen in svojeglav
 stopil v človeško skupščino. Mlad
 od silnih noči in velemestne samote.

Pločniki, pegasti od prve,
 še nedolžne krvi;
 vonji, od katerih so se do bolečine
 zvijale nosnice mladega volka;
 tesnobe, ki se oklepajo mladeniča kot
 porodna srajčka:
 nepopustljiva prepričanost o
 žlahtni svežini svojega duha.
 Tiste solze niso prav nič sladke.
 In tudi tiste ljubezni ne, če smo že
 pri tem. To bi moral razumeti vsakdo.
 Toda, tudi če ne.
 Spet je tu nočni klic, spet
 zaveje veter v krošnji,
 spet se približa nebo.

Koga še zanima
 razumevanje, če stoji v odprtini vrat?
 In kaj vse smo pripravljene žrtvovati,
 vse jasne misli,
 vse dolgovezne stavke,
 ki z veliko truda napredujejo od znanja
 do znanja,
 za tako pijano noč,

ko kaplja kri,
 ko se plazi iz nas arktični mraz,
 kriveč duha,
 da skače čez taka neba, hlipajoč.
 Le globoka bližina se tu mirno sprehaja
 in načrtuje še bolj zahtevno prihodnost.
 Jutri nas kliče z obeti, za katere
 že danes vem,
 da bodo radostili stavke
 z razigrano zapletenostjo.
 Zato kot svečenik kličem
 nebo, da se me dotakne
 z veseljem v srcu.
 Samota je divjina, po kateri
 lomastijo tigri. Velika tišina
 v njenem temnem soju zagleda
 svoje krvavo obličje in se mu
 z vso svojo majhno močjo preda
 za dolg sunek, za trenutek nadzavesti,
 da potem izčrpana obleži
 na plaži pod golimi zvezdami.
 Tako nabira moč za jutrišnjo svobodo.
 S temi brezčasnimi sekundami
 se zavrtinči divji vrtinec odzadja,
 naj se sliši še tako metafizično,
 toda dovolj je,
 da se zbudim na čisto drugem obrežju sanj,
 še vedno pretresen od budnosti,
 zaupajoč temu klicu,
 in tako oznanjujoč sem kot razgaljen
 hommage živemu pesniku.

VAŠKA KAPELA

Počasi me pleme vgrajuje
 v svojo podobo.
 Danes, ko je atmosfersko mrzlo,
 Ljubljana pa potopljena v noč
 kot v barjansko blato. Slišim
 mrzlo cmokanje v čevljih in
 pestujem neko besedo: svoboda.
 Pripeljati to besedo iz labirinta
 notranjosti s sproščenim nasmehom na obraz.
 V pogled čez notranjske hribe,
 rjaste od jesenskega listja
 in vetra, ki nežno šepeta
 v bledem oktobrskem soncu.
 Oktober je ... In tako naprej.
 Tako podoba raste iz podobe
 v neposredni bližini človeka.
 Čutim, kako se umirja v meni,
 in kako premišljeno meri stavke.

V daljavi Berlin še vedno pozvanja iz
 tistega nepozabnega vetra, ki seže do
 Krasa in tudi tam trepetja v listju brez.
 In še kapelica čisto na samem.
 S posušenimi barvami na starodavnem ometu.

Ko se sklonim, me iz njih pogleda
 sestra Juana Inés de la Cruz
 in stoletja zbledijo. In se razpočijo.
 V bližini mi drugačna podoba
 vstane pred očmi, nežno naslikana,
 drhteča pred pogumnim pogledom.
 Z besedami, ki so samo drugačni
 metulji osebne bližine in zveličanja.

Izreči jih, zapisati jih.
 Podoba, ki sfrfota iz notranjosti
 in zamišljeno preučuje ulice
 pod gradom na hribu. Neka reka ...

Da! Jaz si upam zakričati na glas, med angeli,
 med njihovimi strašnimi pogledi. In zakaj ne! Naj se
 vidi v razgaljeni

duši to neomadeževano obličje,
 ki nosi svojo zgodbo
 in zgodbe gozda, tistega kolovoza,
 po katerem so dedje tovorili les,
 in tistega mesta, ki je napol prezeblo
 prisluškovalo mojemu nesrečnemu
 ljubezenskemu ječanju.

In mladosti, slepi od silnih
 pričakovanj,
 tako silnih, da si nisem upal
 dvigniti pogleda in reči: Da, jaz
 si to želim. V popkih sanj,
 ko so bile najbližje in so postale meso.

Da, jaz si to želim.

In pa: da, jaz sem to storil.

Jaz sem s trdimi očmi praskal po gluhem zidu
 in kot pes sledil tako davnim vonjem
 kot še topli krvi. V meni je tolklo morje,
 v meni so temni pljuski prebadali
 neizkušeno uho

in izzivali neprevidne besede.

Nikogar ni bilo takrat, da bi prisluhnil v
 mojo razgaljeno tišino.

A samota je kot sončev veter
 zbudila slapove v žilah notranjih razgledov.

Bolj golih od Adama.

In glej, kakšen sem,

ti skrivajoči Bog!
 Ker *ti* se skrivaš, *ti* svojo nagoto zagrinjaš
 z angelskimi krili. Vztrajaš
 v ontološki senci. Jaz pa, tu v dolini,
 svoboda navadnega človeka zapljusne
 moje žile, ko se odprem
 v odgovarjajoči pesmi.
 Ptice sfrfotajo iz krošnje ljubezni,
 sonce na kamnitih hrbtih
 odloži metafizičen škrlat.
 Onkraj pa: tišina.
 Krvavordeča stvarnost sanj
 postavi piko na resničnost.
 V megličasti trdoti položi angel
 roko na razgreto kožo.
 Čutim drugo moč, drugačen
 človek gleda iz svetlobe.
 Podobe, že tako samo okruški,
 poljubi na oko.
 Aj, mesec na visokem nebu,
 kot z bičem špricaš
 s srebrom po nočnem oceanu.
 Zacvrčiš za hip v rani razgaljenih spominov.
 Obraz v plamenu,
 v tistih goščah, ko misel
 izginja iz spomina
 v očitnost vizionarskega privida.
 Ljubezen je žgala v meni v isti temi.
 In ti? Ves čas na čolnu z mano.
 Skrit s podobo mesta, z zahtevno mislijo,
 z ekstatično erupcijo.
 Vlažna, potna koža po orgazmu, nesramno
 znanje, svojeglavost, splošnost,

vonj kostanjev v megli, brezno čistega
 srebra med zvezdami
 in temna, gosta kri,
 razmazana po mestu.
 Iz tebe, tebi govorim.
 Z vsakim stavkom ležem na oltar.
 Za jesen,
 ki v šepetih raste vame iz ust
 nedoumljive notranjosti.
 Vonj morja, vonj brez, vonj mrzlega obrežja,
 sunek vetra na koži navadnega obraza.